

W O R D E N B O E K V A N D E V L A A M S E D I A L E K T E N

RIJKSUNIVERSITEIT GENT

Seminarie voor Vlaamse Dialektologie

Blandijnberg, 2 9000 GENT

Tel : (091) 23.38.21

toestelnummer 4104

Vragenlijst 12

Februari 1977

SCHUREN, BERGRUIMTEN EN LOSSE
GEBOUWEN

Dialekt van : (stad, dorp, gehucht, wijk)
..... (gemeente) (provincie)

GESPROKEN DOOR :

OPGETEKEND DOOR :

Naam :

Naam :

Geboortejaar :

Geboortejaar :

Beroep :

Beroep :

Geboorteplaats :

Geboorteplaats :

Geboorteplaats moeder :

Volledig adres :

Geboorteplaats vader :

.....

LET OP : Wilt u de vragenlijst invullen voor slechts één plaats ? De laatste gemeentefusie ten spijt, blijven alleen de oorspronkelijke dorpen voor ons dialektonderzoek de geografische referentiepunten. U vult dus in voor bijv. Drongen, gemeente Gent.

Als u de zaken zelf niet voldoende kent, gaat u liefst te rade bij een ter plaatse geboren en getogen landbouwer.

Tracht ook steeds zo getrouw mogelijk de dialektische uitspraak weer te geven.

1. Kent u een verzamelwoord voor alle gebouwen van een hofstede, nl. huis, stallen, schuren en andere gebouwen samen ?

Bijv. Die hofstede heeft een goed(e)
..... (dial. bouwage, hovage).

2. Kent u een verzamelwoord voor de bedrijfsgebouwen van een hofstede, dus niet alleen de stallen, maar alle gebouwen buiten het woonhuis.

Bijv. Dat is een hofstede met veel
..... (dial. koterij, kotalie, gebouwingen).

SCHUUR

In Vlaams-België zijn drie hoofdtypen van schuurkonstrukties bekend. Alleen in de Westvlaamse polderstreek komt de zogeheten bergschuur voor, verkeerdelijk ook Friese schuur genoemd. Het is een groot nagenoeg vierkant gebouw onder een viervlakkig wolfs- of schilddak en bevat naast een grote centrale tasruimte voor de oogst ook een dorsvloer en verschillende stallen en bergruimten.

In Frans-, West- en Oost-Vlaanderen komt verder de zogeheten dwarsschuur voor. In het rechthoekige schuurgebouw zijn één of twee dwarse inritten.

Daar kan men door een poort aan de voorzijde met een wagenlading graan-schoven inrijden, eventueel door een poort aan de achterzijde ook uitrijden. Aan weerszijden of maar aan één kant daarvan is een tasruimte. De bodem van de inrit dient tevens als dorsvloer.

In het oostelijk deel van Vlaams-België komt daarnaast de langschoor voor. De doorrit of dorsvloer bevindt zich hier naast de langsgevel van het gebouw en de in- en uitritpoorten zijn in de eindgevels. In ons gebied (West- en Oost-Vlaanderen) komt dit schoortype allicht alleen voor in de Denderstreek.

Naar de paalschoor (een op- en neerschuiikbaar dak aan palen) en de moderne open en half-open hangar is eerder al gevraagd.

Dit woordje uitleg is bedoeld om de volgende vragen juist te begrijpen en vooral om bepaalde medewerkers attent te maken op eigenaardigheden van hun streek.

3. Hoe heet in het dialect de oude berg-schoor van de Westvlaamse polderstreek ?
(bergscheure, mikke)

4. Waar, vermoedelijk in de Denderstreek, de dwarsschoor en de langschoor beide voorkomen, kent u daar een typische benaming voor ?
a) de dwarsschoor :

5. b) de langschoor :

6. Zijn er nog schoortypes die duidelijk afwijken van de bovengenoemde en die in uw dialect een specifieke naam hebben ? Zo ja, welke ?

7. Op de grotere hoeven had de dwarsschoor meestal twee doorritten of dorsvloeren en erbij horende tasruimten. Meestal hadden die ook een specifieke functie, nl. dat in de ene schoorruimte de gewone graangewassen werden geborgen en gedorst, in de andere vaak alleen bonen, erwten, koolzaad, hennep of andere vruchten. Hadden die twee schoorruimten ook een specifieke benaming ? Hoe heet dan :
a) de schoorruimte voor graangewassen ?
(dial. winterschoor, dorsschoor, grote schoor, ...)

8. b) de schoorruimte voor andere gewassen ? (dial. lenteschoor, kleine schoor, ...)

9. Op grotere hoeven had men vroeger ook soms een tweede schoor buiten de hofwal of een eind van het erf verwijderd. Hoe heette deze schoor ?
(niet te verwarren met de latere hangar, al kan de benaming ervan van die van de bedoelde schoor overgenomen zijn)

10. Kent u in het dialect de benaming "graanschoor" ? Welke soort schoor is dat, en waartoe diende die ?

11. Hoe heet de vloer of bodem waarop graangewassen gedorst werden met de vlegel ?

12. Die vloer was uit aarde of leem. Die aarde werd aangestampt of vastgeslagen. Hoe heette :

a) het aanstampen van de grond ?

13. b) het vastslaan van de grond ?

14. Dat geschiedde soms met een platte houten hamer aan een kromme steel, gelijkend op of identiek met het werktuig waarmee het zaad van het vlas werd afgeslagen. Hoe heette die hamer ?

15. Dat werd ook gedaan met een voorwerp zoals hierbij afgebeeld. Hoe heette dat ?

16. Kende u nog een andere werkwijze om de dorsvloer aan te maken ?
17. Kende men bij u ook een planken dorsvloer ? Zo ja, hoe heette die in uw dialect ?
18. Hoe heet de stapelruimte naast de dorsvloer ?
19. Die hele stapelruimte kan onderverdeeld zijn in kompartimenten die gaan van de ene rij steunbalken tot de andere. Hoe heet zo'n deel van de stapelruimte ?
20. Hoe heet de stapelruimte op een rooster van losse rondhouten in het schuurgebouw ?
21. Hoe heet de stapel schoven of strobonden zelf die in de schuur wordt opgestapeld ?
22. Hoe heet de 1 à 1,20 m hoge afsluiting tussen dorsvloer en tasruimte, als dat
- a) een gemetseld muurtje is ?
23. b) een houten, planken beschot ?
24. c) of van vlechtwerk uit wissien of wijmen is ?
25. Hoe heet de poort of grote dubbele deur die toegang verleent tot de schuur ?

26. Hoe heet die poort aan de voorkant,
de inrijpoort ?

27. Hoe heet die poort aan de achterkant,
de uitrijpoort ?

28. Hoe heet de verhoging in het dak boven
de schuurpoort ? (zie figuur 1, a)

29. Wat is de dialectbenaming voor het
kleine deurtje in de schuurpoort ?
(fig. 1, b)

30. Hoe heet een klein kijkraampje of
kijkgat in de schuurpoort ? (fig. 1, c)

31. Hoe heet een verluchttingsraam in de
schuurpoort dat open en dicht kan ge-
klapt worden ? (fig. 1, d)

32. Hoe heet de kleine opening onderaan in
de schuurpoort die toegang verleent
aan de kat ? (fig. 1, e)

33. Hoe heet de sluitboom van de schuur-
poort
a) als dat een vertikale staander is
die de twee vleugels van de poort
in het midden bijeen houdt ?
(fig. 2)

34. b) als het een horizontale balk is
die achter de twee poortvleugels
wordt gelegd ? (fig. 3)

35. Hoe heet een tasruimte op rondhouten
hoog boven de dorsvloer ?
(die is uiteraard, waar hij voorkomt,
vrij hoog, omdat er een wagenlading
stro onderdoor moet kunnen)
(Dial. stoepe, scheerzolder, scheer-
dilt, ...)

36. Hoe heet de schuurkelder, een kelder-
ruimte onder de tas in de schuur ?
De tas ligt dan op een balklaag die
zich boven de vloerhoogte bevindt.
De schuurkelder wordt gebruikt voor
het bewaren van aardappelen en bieten.

BERGRUIMTEN

37. Hoe heet een bergruimte voor voertui-
gen, machines en gerei in het algemeen ?

- Veel bergruimtes kunnen een naam dragen die niet steeds overeenstemt met een specifieke functie. Bijv. in het "wagenkot" kunnen ook de kar, eggen, rol, zaaimachine en dergelijke ondergebracht zijn, of ook kan de wagen wel eens in een "alaamkot" of "karrekot" staan. Daarom vragen we naar de benaming van de gewone bergruimte voor de volgende werk- of voertuigen.

In welke ruimte stelt men bij u gewoonlijk :

38. a) de wagen(s) ?

39. b) de kar(ren) ?

40. c) de sjees of koets ?

41. d) de landbouwtraktor ?

42. e) de landbouwmachines als bijv. de
zaaimachine, de schoffelmachine, de
maaimachine, de pikbinder, de aard-
appelrooier, ploegen, eggen, de rol,
enzomeer ?

43. f) de kleinere werktuigen als vorken
of gaffels, ricken of grepen, spa-
den, schoppen, harken of rakels,
hakken of houwen, schoffels, pikken
en zeisen, enzomeer ?

44. Hoe heet de ruimte waarin de boer ge-
reedschap herstelt ? Daarin staat mees-
tal een werkbank met wat timmergeroi,
een slijpsteen en soms ook een smids-
vuur of laspost.

45. Eertijds had men als bergruimte voor
voertuigen en landbouwmachines soms een
apart gebouwtje in vakwerk of timmer-
werk. Het komt nu nog wel voor. Hoe
heette dat ?

46. Hoe heet een gebouwtje onder een
afdak ?

47. De aardappelen kunnen binnen opgeslagen
worden :

a) in een hok op de begane grond.
Hoe heet dit ?

b) in een ruimte lager dan de begane
grond. Hoe heet die ?

c) in een daarvoor speciaal gemetste
kelder onder een aarden wal, los
van de gebouwen. Hoe heet die ?
(zie fig. 4)

(naar de gewone aardappelhoop of -kuil
buiten is al eerder gevraagd)

48. Hoe heette de ruimte waarin eertijds
het kaf werd opgeslagen ?

49. Hoe heette de ruimte waarin asse gezift
en opgeslagen werd ?

50. Hoe heet de ruimte waar kunstmeststof
opgeslagen wordt ?

(naar de voederhokken of ruimten voor
voedergewassen is al eerder gevraagd)

LOSSE GEBOUWEN

51. Kent u een algemene benaming voor een losstaand gebouw(tje) met om het even welke functie ?
(Dial. keet, kete, boei, boeie, loge, logie)
52. Hoe heet de ruimte waar de oven staat
a) als het een losstaand gebouwtje is ?
53. b) als de oven in het huis zelf staat ?
54. c) als de oven zich in een ander gebouw bevindt ?
55. Hoe heet de bakoven ?
56. Wat is de naam van de opening van de oven waardoor het hout om te stoken en het brood om te bakken gestoken worden ?
57. Die opening kan op verschillende wijzen afgesloten worden :
a) met een losse houten plank. Hoe heet die ?
58. b) met een losse ijzeren plaat. Hoe heet die ?
59. c) met een ijzeren deur. Hoe heet die ?
60. Wat zijn de dialectbenamingen van :
- de bodem van de oven
61. - de tegels van die bodem
62. - de koepel of het gewelf van de oven
63. - de ruimte onder de oven
64. - de ruimte boven de oven
65. Kent u "doel" of een ander woord voor een strooien huisje of hokje ?
66. Hoe heet een hok of gebouwtje waarvan de wanden geheel of gedeeltelijk uit lattenwerk bestaan ?
(Dial. schettekot)

=====

= B E L A N G R I J K E O P M E R K I N G =

=

= Binnenkort verspreiden we een vragenlijst over het ambacht
= van de kuiper. Zo u in de mogelijkheid verkeert om een kuiper of
= gewezen kuiper te bereiken, wilt u dan hieronder
= invullen of u de kuiperslijst wil ontvangen ?

= Ik kan de kuiperslijst invullen : O JA

= O NEEN

=====

Fig 1

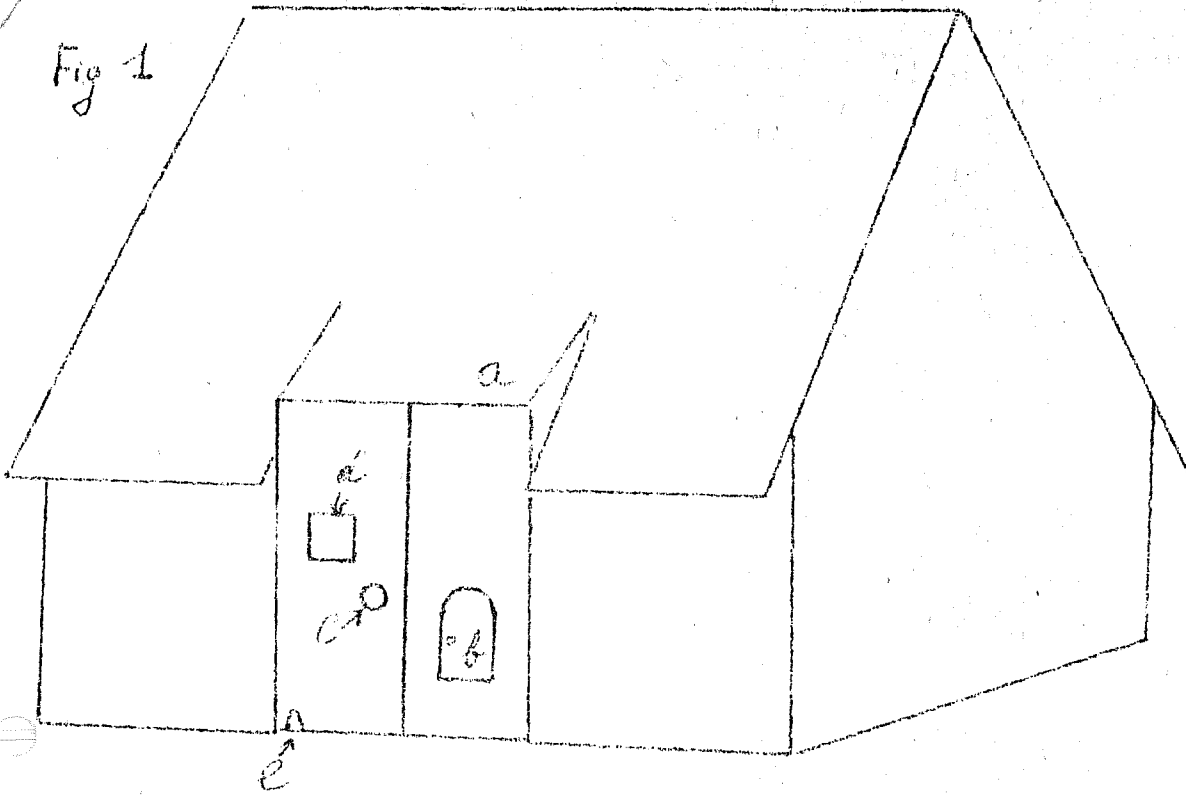

Fig 2. VERTICAL SLUITBOOM

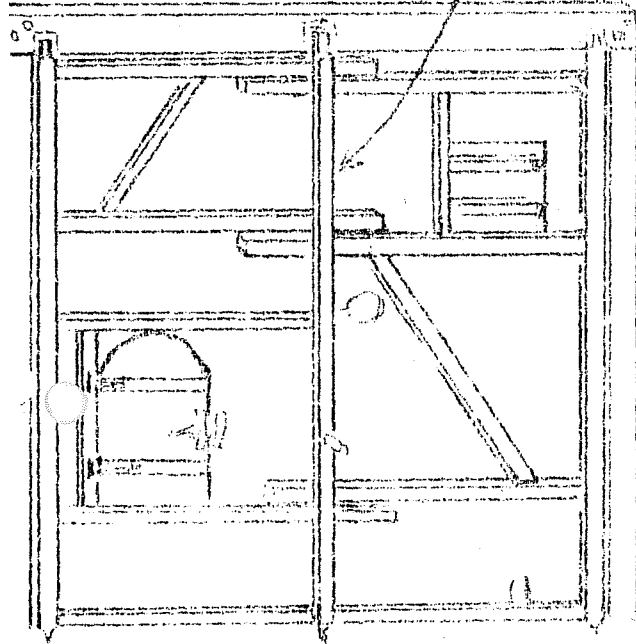

Fig 3. HORIZONTAL SLUITBOOM

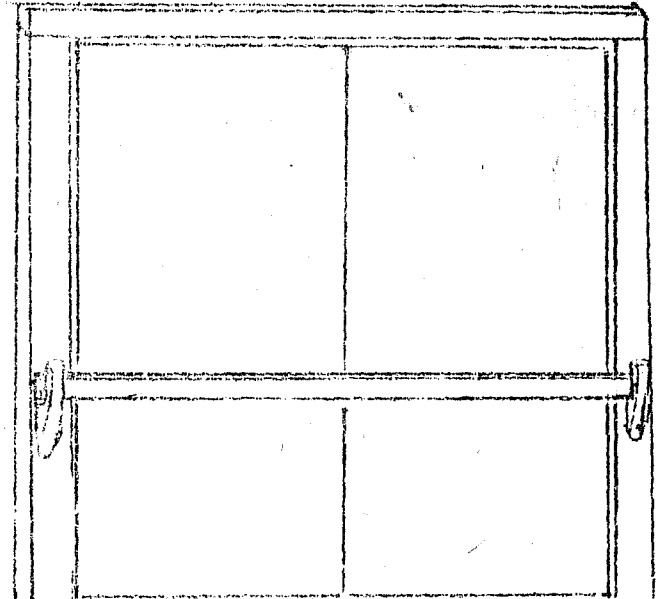

Fig 4

